

Till tro – konceptet

Växjö stift har antagit konceptet Till Tro, med inspiration från Växjö stifts vänstift i Oxford. Under fem år skall konceptet inplanteras i församlingarnas tänkande. Värnamo pastorat har inlett arbetet med stor entusiasm – och här redogörs lite för hur tankarna går kring frågan om vad ett koncept i detta sammanhang är för något...

Till tro är ett koncept som syftar till att stärka och utveckla Växjö stift och dess församlingar. Syftet är att lyfta den kristna tron och skapa livskraftiga och tilltalande gemenskaper i stiftet som bär för framtiden.

Ur Växjö stifts hemsida¹

Vad är då ett koncept?

Wikipedia – vår tids största auktoritet skriver:

Ett **koncept** är en övergripande och bärande idé. Ordet "koncept" används inom förvaltningsrätt för att beskriva ett utkast. Ett koncept kan även avse en tänkt lösning på ett givet problem.

Enligt SAOL:

Ide – utkast - begrepp

Men så formulerades det också på ett sätt som jag tyckte var intressant och givande – SAOL påminde om att ”Koncept” är en form som ordet konception kommer ifrån – och konception, som ju betyder befruktning, kan också tolkas som ”Skapelseidé”. Ett koncept kan alltså vara någon slags skapelseidé – en idé om hur något kommer att vara.

---

¹ <http://www.tilltro.nu/>

Till Tro som koncept

Till Tro tolkar vi inte som ett projekt, det måste sägas. Ett projekt är en avgränsad verksamhet i tid och rum. Till Tro-konceptet är inget man gör utan snarare ett sätt att definiera sig själv – ett sätt att förstå sitt uppdrag – ett sätt att pröva vad man gör utifrån en grundläggande idé – utifrån en grundläggande skapelseidé.

Konceptet Till Tro tolkar vi heller inte som en metod i betydelsen några handlingsmönster man utför för att nå resultat. Konceptet är istället en övergripande idé som påverkar allt som görs. Ett synsätt.

Konceptet Till Tro tolkar vi som ett ”tvingade fokus” – en hörnsten som alla delar i församlingslivet skall utgå ifrån.

Konceptet Till Tro är för oss ett sätt att tänka, en tankeström som sats igång och som påverkar allt vi planerar och ger ut från församlingen.

Till Tro är alltså i sig inget vi ”gör” – inget som börjar eller slutar – det är ett koncept som skall hjälpa oss att förstå fokus i vårt uppdrag och vad vi är. Till Tro sätter inga gränser, men hjälper ändå oss att välja bort det som vi inte skall göra. Och det är kanske det allra viktigaste för oss i vår tid – att känna frihet i att välja bort allt det som tar kraft från det vi skall göra.

Till Tro och församlingssynen

Vi har blivit vana vid att tänka församling som ”verksamhet” – församling är något man gör; en samling projekt och aktiviteter som på något sätt hänger ihop. Ofta är det ganska oklart hur de olika delarna hänger ihop och ofta är det bara våra byggnader som binder ihop det vi definierar som församling. Detta har också lett till att vi lärt oss definierar församlingen som en verksamhetsform – varav gudstjänsten blir en slags verksamhetsform bland alla andra.

Kyrkorådet har därför blivit till en styrelse som bevakar och förvaltar verksamheten. Det är så man förstår sig själv och ur detta tänkande kommer också tanken att det är därför viktigt att ha verksamheter för alla med många deltagare. Mantrat: ”Många är bra”, är det som definierar framgång i en verksamhetskyrka. Svenska kyrkan och många andra kyrkor har därför skapat en väldig bred verksamhet och är på ett organisatoriskt plan väldigt stolta över detta. Man luras i denna iver lätt in i fällan att utifrån mantrat tänka: ”Eftersom det kommer många måste det betyda att det vi gör är rätt och mycket, mycket bra.” Förutom att detta tänkande skapar en lätt panikartad känsla hos de anställda, som ser hur en del av verksamheterna inte längre är självbärande, så skapar det en falsk bild av vad en församling egentligen är tänkt att vara.²

Trots att många upplever att ”Verksamhetskyrkan” inte längre är bärande som idé för församlingsutveckling har vi väldigt svårt att bryta upp från invanda mönster. Istället

---

² 1 Kor 12:27-31

omformulerar vi syftet med alla de verksamheter vi inte förmår avveckla – vi invagar oss i olika lögnar varav den vanligaste låter: ”Det vi gör kan ju, kanske, om några år, eventuellt, hjälpa någon att se att kyrkan inte är farlig och att personalen är snäll – och därför kan denne någon kanske ta sig hit och be om hjälp om denne någon behöver vår hjälp någon gång – och då kanske denne någon finner en tro på Jesus – därför är det bäst att vi låter saker och ting rulla på som de alltid gjort!”.

Det är ju med de allra godaste ambitioner som vi driver allt det vi driver – och det är ju med de allra godaste ambitioner vi inte lägger ner någonting av allt det vi startat. Men trots all goda vilja kan ofta man uppleva församlingens prioriteringar som ganska fluffiga.³

Konceptet Till Tro hjälper till att sätta rätt fokus när vi prioriterar.

Vårda det heliga i centrum

Församlingens fokus skall vara att ”vårda det heliga”, vilket vi tolkar som att ha Kristus i centrum. Att ha Kristus i centrum innebär också att sätta de mötesplatser och växtplatser han gett oss i centrum⁴. Detta har man enligt konceptet Till Tro genom att *bygga levande gemenskaper, göra lärjungar, utöva ett förtroendefullt ledarskap och göra skillnad i världen.*

Vi definierar alltså konceptets tankar som så: Vi vårdar det heliga GENOM att bygga levande gemenskaper, göra lärjungar, utöva ett förtroendefullt ledarskap samt göra skillnad i världen.

Inga löften

Vi är vana vid att möta och läsa om olika typer av ”metodkristendom”; gör så här så blir det bra! Så gör man som de säger och det händer alls inte så mycket som det gjorde hos de som förespråkar metoden. Vari ligger felet?

I *metoden* söker man hitta ett ultimt arbetssätt – en metod som löser aktuella problem. En metod kan därför inte omfatta *livet* eftersom *livet* är så komplext. I metodkristendomen glömmer man ofta att omvärlden ser olika ut på olika ställen. En amerikansk metod fungerar sällan i Sverige och vice versa. Man glömmer också att en framgångsrik församling ofta befinner sig i ett särskilt skede och att människornas sammansättning också påverkar resultatet av den metod man prövar.

Konceptets styrka ligger i att konceptet mer rör sig på visionens och målinriktningens område. Man vet faktiskt inte vart man är på väg – man vet inte hur nästa steg ser ut - och samtidigt är man inte utan riktning. Så är det ju när man följer någon man litar på och vi litar ju på Jesus, han som är Vägen. Om vi följer Vägen vet vi att vi är rätt – även om vi inte fullt ut ser vad

---

³ Som någon sa: Vägen till helvetet är kantat av goda ambitioner

⁴ Apg 2:42 ff

som döljer sig bakom nästa kurva. Att följa ett koncept gör att man slipper tveka vid en del avvägar – men man vet inte vart vandringen leder en – man går på ett löfte – i tro.

Det finns helt enkelt inga av konceptet utlovade resultat. Målet är istället att se till centrum och hämta kraft ur rätt källa – och inse att Gud låter frukten mogna i den takt han vill.

Källan

Att vårda det heliga innebär alltså att vi utgår från det heliga⁵. Detta är oerhört viktigt i vårt tänkande. Det är Källan som är kallelsen, vägen och målet. Utifrån livet vid källan får man se vad som denna källas kraft genererar ut i gemenskapen, hur det sedan organiseras, och vad som prioriteras och prioriteras bort.

Traditionellt har vi ofta gjort precis tvärt om; vi har tänkt att det är Jesus som är målet med vår verksamhet. Det låter ju fint och riktigt, men bär med sig ett riktigt "feltänk". Om vi utgår från att Jesus är målet, var är han då innan vi nått målet – och vad kan vi hämta från ett sammanhang där vi inte räknar att han är med?

Att detta sätt trots det har slagit igenom kan vi tydligt se i Svenska kyrkans alla likriktade församlingsverksamheter. Oavsett hur livet kring församlingen utformas eller hur omgivningen ser ut så organiserar vi verksamheten ungefär på samma sätt – med en fantasilöshet som inte kan komma från Gud. Verksamheten har i vårt tänkande blivit ett medel för våra goda syften. Men en församling kan ju inte vara verksamhet som visar på Jesus – en församling måste vara en skara människor som dricker ur källan och lever lärjungaliv. Det måste vara källan som är utgångspunkten för livet, inte verksamheten eller metoden.

Att ha det heliga i centrum är att bygga med kraften från källan, leva vid källan och ge ut ur källan. Det kan låta som en massa fina ord – men det gör en enorm skillnad i sättet att se på oss själva och på vilket sätt vi lägger upp vårt församlingsliv.

Genom att anamma konceptet Till Tro har vi i församlingen en annan utgångspunkt i hur vi bygger vårt liv kring Jesus. Vi gör plötsligt det vi säger; lever av hans kraft i tjänandet, lydnaden och kärleken. Så självklart egentligen.

Exempel: Kyrkoråd

Jag har som kyrkoherde suttit i kyrkoråd i ca 15 år. En fråga som ofta slagit mig är: Vad är egentligen kyrkorådets uppgift? Kyrkoordningen säger att kyrkorådet är församlingens styrelse - men styrelse över vad? Församlingens verksamhet? Det är i alla fall ofta så det tolkas! Men är då församlingen ”verksamhet”?

⁵ 1 Kor 8:6

så har vi bara en Gud, fadern från vilken allting utgår och som är vårt mål, och bara en herre, Jesus Kristus genom vilken allt är till och genom vilken vi är till.

Djupt i vårt sätt att se på kyrkan har vi kvar ett kommunalpolitiskt tänkande – en syn på församlingen som en religiös serviceinstitution till samhället. Det är bara det att en sådan institution inte längre äger någon trovärdighet i vårt samhälle – det är ingen som går till en institution med sin längtan efter Gud. Till det heliga söker man sig bara om man ser att det omges av ett äkta liv – människor som lever ut sin tro. I samband med att ”föreningssverige” sakta med säkert dött ut har också Svenska kyrkan, som verksamhetsorganisation med överdimensionerat styrelsearbete, mist sin relevans. Det är i dag få som ifrågasätter den iakttagelsen.

Jag skulle därför vilja vidga synsättet på kyrkorådet – faktiskt enligt kyrkoordningens skrivelse:

Kyrkorådet ska ha omsorg om församlingens liv och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.⁶

Ser ni vad det står – kyrkorådet skall inte vara ansvarig för verksamheten utan skall ha omsorg om församlingens LIVET!

Vad betyder det då att man som kyrkoråd är ansvarig för församlingens liv?

Livet i församlingen, menar jag, utgår från relationen med Jesus och relationen med varandra. Det är ju i relationerna som församlingen gestaltas i sin egentliga betydelse. Relationerna är ju ett utflöde av det Heliga⁷.

Det betyder att kyrkorådet måste leva nära det Heliga också som grupp. Kyrkorådet är ju de som med andlig vishet skall se till att församlingens liv och gemenskap fungerar och får sin näring.

För att gynna detta träffas kyrkorådet i Värnamo inte längre i församlingens styrelserum – styrelserum förvandlar människor till demagoger och styrelseproffs. Ack vad det är ointressant med demagoger och styrelseproffs när det gäller att förvalta församlingens liv.

Vi inleder varje kyrkorådsmöte med ett bibelsamtal i ca 30 – 40 minuter. Vi ber tillsammans och övar oss att samtala om församlingen utifrån ett relationistiskt perspektiv – alltså ett perspektiv där relationerna och livet står i centrum. Naturligtvis behöver vissa beslut om kollekter och annat protokollföras men sådana ärenden är förvånansvärt få när det handlar om det som gäller församlingens LIV i dess egentliga betydelse.

---

⁶ KO Kap 4 § 5

⁷ Joh 14:20

Den dagen skall ni förstå att jag är i min fader och ni i mig och jag i er.

Exempel: Anställda

Vad är de anställdas uppgift? Att vara Görare eller Möjliggörare? Också detta beror på vilket fokus du har på församlingens uppdrag. Menar du att syftet med de anställda är att skapa verksamhet, även relevant verksamhet, saker folk kan göra (i väntan på döden), då stöder du den församlingssyn som definierar församlingen utifrån vad den gör. De anställda skapar verksamheter som fylls med folk – i verksamheten söker man förhoppningsvis Jesus. Det låter bra men bottnar i en syn där de anställda och själva verksamheten ställs i centrum av församlingens liv – inte Källan.

Är syftet istället att ha fokus på det Heliga och genom mötet med det Heliga möjliggöra och bereda plats för de gåvor Gud skänker församlingen genom kärlek, vilja och drivkraft bland bröderna och systrarna – då får du istället ett fokus på församlingen som något man är.

Ibland kan resultatet av de olika församlingssynerna faktiskt se likadant ut – men ändå menar jag att det är en enorm skillnad. Skillnaden finns i själva livet, meningen, relationen och andligheten.

Exempel: Gudstjänster

Ofta säger vi att all vår verksamhet skall sträva mot gudstjänsten/högmässan. Som om gudstjänsten/högmässan var ett sista mål i det vi gör. Någonting som man kan komma till när man gått igenom alla de andra sakerna man måste gå igenom: studiegrupper, hantverksgrupper, samtalsgrupper, sorgegrupper, församlingsutflykter och oändliga timmar av halvreligiös underhållning med kaffe och ”hembakt” bröd.

Jag tror ofta att alla våra godhjärtade försök att samla människor under våra byggnaders tak är djupt förfelade. Dels skapar man ofta en fiktiv gemenskap som egentligen inte är en gemenskap (i alla fall inte mer än den gemenskap man har med dem som man sitter tillsammans med i vänthallen och väntar på tåget), – dels målar vi upp en bild av att det heliga och det som vi egentligen längtar efter är så svåråtkomligt att det inte är något för vanliga människor. I välvilja har vi lärt oss att vi skall skydda människor från det heliga eftersom de säkert inte ”förstår det” och säkert kan bli skrämde av det om de inte möter det i lagom portioner (som vi bestämmer). Det kan ju finnas ett ord i liturgin de inte förstår, eller så kan de uppleva det som underligt om vi ber högt tillsammans, eller så kanske de inte vill komma tillbaka till kaffestunden om vi säger att det är viktigt att fira högmässa. Allt tänkt i allra största välvilja. Men tiderna är annorlunda i dag – det sättet att tänka håller inte längre. I dag tror jag att mycket av våra godhjärtade ansträngningar snarare hindrar människor från mötet med det Heliga än uppmuntrar och möjliggör det. Jag tror faktiskt att gudstjänsten – när vi låter den vara gudstjänst – är det enda som kan legitimera oss som kyrka i framtiden.

Men en viktig sak i detta sammanhang är att vi måste låta bli att ”Göra” gudstjänster. Missförstå mig nu rätt: gudstjänsten är inget vi gör för någon annan utan något vi träder in i – en evighet som öppnar sig där vi går in i Guds ord och tar emot ur Källan själv tillsammans med alla kristna genom alla tider och på alla platser. Gudstjänsten är det mest globala

sammanhang man kan komma in i. Våra liturgiska gudstjänster har en enorm sprängkraft – MEN det förutsätter att vi låter dem vara just gudstjänster och inte happenings eller ”möten”.

Vi har ju en rikedom i Svenska kyrkans liturgiska gudstjänster som direkt berör människors längtan efter det heliga – vi får inte taffligt dribbla bort denna rikedom, som tillhör de heliga i alla tider, med att göra om gudstjänsten utifrån inomkyrkliga hugskott och debatter – vi måste vårda det heliga!

Om det heliga nu skall stå i centrum skall väl inte församlingens liv *sträva mot* gudstjänsten utan istället *utgå från* livet nära det heliga. Den andliga pulsen måste stå i centrum för allt som skall flöda ur församlingen.⁸

Jag tror att vi firar alldeles för få gudstjänster i våra församlingar – om man jämför med det antal timmar vi lägger ner på olika verksamheter kan man få för sig att gudstjänsten bara är en perifer sak i våra andliga liv. Vi behöver ständigt erbjuda öppenheten till källan, till den gemensamma bönen, mässans utgivande, bikten, Guds ords delande⁹. Det är ju ofta där människors verkliga längtan står. Vi ser ju det i alla samtidsundersökningar kring människors andliga längtan – man är inte intresserad av något annat än ”det heliga” i pilgrimsvandringar och klostervistelser. Det som berör alla de tusentals ungdomar som åker till Taizé är ju just närheten till det andliga. Fler timmar varje dag ber man och lever i gudstjänst. Därför blir det ofta en besvikelse för ungdomarna när det kommer hem till vår andligt torftiga miljö där vi inte orkar sjunga en Taizéssång mer än i två minuter av rädsla för att folk skall tycka att vi är långtråkiga.

I Värnamo församling firar vi nu mist två gudstjänster varje dag¹⁰. Vi försöker fira ett överflöd av gudstjänster – och snart kommer säkert de kritiska rösterna som frågar om det är nödvändigt: – Nej det är inte nödvändigt om man vill bedriva religiös verksamhet – men ja, det är nödvändigt som vi skall hjälpa människor att fritt ösa ur källan.

Till sist...

Ett koncept är alltså mer än ett projekt eller en metod – ett koncept är de övergripande tankar som styr våra prioriteringar, sätter våra gränser, hjälper oss att fokusera. Konceptet hjälper oss dessutom att mäta resultaten av våra prioriteringar – och styrkan i vår gemenskap.

Jag är mycket tacksam att Växjö stift valt att anamma konceptet Till tro och vill implantera det sättet att tänka i hela stiftet. Hoppas att fler stift vill gå samma väg...

Pär-Magnus Möller

Kyrkoherde i Värnamo pastorat

⁸ Hes 47, Joh4:14ff, Joh 7:37 ff.

⁹ Luk 24:53

¹⁰ Om inte annat så Sext och Vesper i Värnamo kyrka.